

Organizarea procesului educațional la disciplina școlară „Educația fizică” în anul de studii 2010-2011

1. Preliminarii

În anul de studii 2010-2011 procesul educațional la disciplina „Educația fizică” se va organiza în conformitate cu curriculumul național modernizat (2010) și Planul – cadru pentru învățământul primar, gimnazial, mediu general și liceal, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr. 384 din 27 mai 2010.

Astfel, în corespundere cu Planul – cadru de învățământ pentru anul de studii 2010-2011 educația fizică a elevilor se va preda câte două ore pe săptămână. În clasele unde este prevăzută câte o oră pe săptămână (clasele X-XII cu profil de artă și muzică) procesul de instruire se va efectua în baza curriculumului modernizat (2010) cu reducerea la 50% a tuturor obiectivelor de formare a competențelor la elevi.

Competențele generale se formează la elevi pe parcursul școlarității, începând cu treapta primară. Pentru aceasta sînt necesare conținuturi și activități didactice prevăzute în documentele de proiectare didactică elaborate de învățător/profesor.

Conceptul de bază a curriculumului școlar la educația fizică constă în inițierea și ghidarea permanentă a elevilor în scopul formării unui sistem bine corelat de cunoștințe, competențe și motivații de utilizare sistematică, conștientă, în mod independent a mijloacelor educației fizice (exercițiile fizice, factorii naturali / igienici), precum și de a duce un mod sănătos de viață, atît în perioada școlarității, cît și pe parcursul întregii vieți.

Acțiunile de implementare a Curriculumului bazat pe competențe vor reflecta așteptările sociale referitoare la ceea ce va ști, va ști să facă și cum va fi elevul la o anumită treaptă de învățământ.

În procesul instructiv-educativ, prin intermediul curriculumului axat pe competențe școlare, se vor forma – dezvolta la elevi competențe transversale – cheie (generale), transdisciplinare și specifice conform treptei de învățământ.

Competențele generale a disciplinei „Educația fizică” sunt:

1. Atingerea și menținerea de către elev a unui nivel optim de sănătate.

Obiectivele de formare a competenței:

- Dezvoltarea capacităților respiratorii și cardiovasculare.
- Călirea organismului cu aer, apă și razele solare.
- Cunoașterea și respectarea normelor de igienă.
- Menținerea tonusului emoțional psihic pozitiv.

2. Dezvoltarea, pregătirea fizică generală și specială a elevilor.

Obiectivele de formare a competenței:

- Stimularea creșterii organismului în înălțime și menținerea masei corporale optime.
- Formarea unei ținute corecte a corpului.
- Formarea unor condiții fizice necesare organismului în fiecare zi.
- Dezvoltarea calităților motrice generale și speciale.

3. Dezvoltarea psihomotricității generale și speciale.

Obiectivele de formare a competenței:

- Formarea continuă a priceperilor motrice.
- Formarea/perfecționarea deprinderilor motrice de bază.
- Formarea/perfecționarea capacităților psihomotrice.

4. Formarea personalității și a comportamentului civilizat al elevilor (atitudinilor) în procesul practicării exercițiilor fizice.

Obiectivele de formare a competenței:

- Formarea/consolidarea motivației pozitive de practicare sistematică a exercițiilor fizice.

- Educarea trăsăturilor pozitive de caracter: onestitate, responsabilitate, corectitudine, stăpânire de sine, caracter ordonat etc.
- Educarea trăsăturilor volitive: curaj, insistență etc.
- Formarea atenției concentrate și distributive.

Pentru a realiza calitativ formarea la elevi a competențelor enumerate pedagogul trebuie să cunoască bine: taxonomia obiectivelor educaționale, tehnologia implementării curriculumului școlar, conținuturile didactice, particularitățile de vîrstă și individuale ale elevilor, arta comunicării, proiectarea și evaluarea didactică, managementul educațional, tehnologia utilizării manualului de educație fizică ca instrument structurat de favorizare a învățării elevului.

Profesorii, pentru formarea la elevi a competențelor, vor persevera ca acestea:

- să stăpînească un ansamblu de *cunoștințe fundamentale* în dependență de problema care va trebui rezolvată în final;
- să-și dezvolte deprinderi de a utiliza cunoștințele în diverse situații, realizînd astfel *funcționalitatea cunoștințelor* obținute;
- să rezolve diferite situații – problemă, astfel *conștientizînd* aplicabilitatea cunoștințelor funcționale în viziunea proprie;
- să rezolve situații semnificative în diverse contexte care prezintă anumite probleme din viața cotidiană, manifestînd comportamente / atitudini conform achizițiilor finale, adică demonstrînd *competențe*.

Procesul de formare a competențelor elevilor va parcurge anumite etape, constituind următorul algoritm: *Cunoștințe* → *Funcționalitate* → *Conștientizare* → *Aplicabilitate* → *Comportament / Atitudini* = *Competența*.

2. Recomandări cu privire la predarea – învățarea disciplinei „Educația fizică”

- Pentru fiecare lecție profesorul va formula obiective (operaționale) care vor fi orientate spre formarea subcompetențelor formulate în curriculum și fixate în proiectul de lungă durată, la rubrica „Subcompetențe”.
- Operaționalitatea obiectivelor se va realiza în conformitate cu modelele Mager sau Landsheere.
- Strategiile și tehnologiile pentru realizarea obiectivelor preconizate sunt la discreția profesorului, corelate cu cele recomandate de Curriculum, la rubrica „Activități de învățare și evaluare”.

3. Aplicarea suportului didactic

Pentru realizarea procesului educațional la educația fizică (în corelare cu curriculumul modernizat) se recomandă utilizarea următoarelor materiale didactice:

- Manualul de educație fizică clasa a IX-a (autor I. Boian, 2006);
- Fișe didactice tematice (elaborate de profesor);
- Caietul de educație fizică a elevului;
- Pașaportul sănătății elevului (elaborat de profesor);
- Учебное пособие по физическому воспитанию для учащихся VIII-XII-x классов. Кишинев, 2008 (автор V. Sinchevici)

4. Evaluarea rezultatelor școlare

Rezultatele obținute de elev la educația fizică vor fi evaluate prin:

- ✓ Volumul, profunzimea și calitatea cunoștințelor.
- ✓ Corectitudinea executării acțiunilor motrice.

- ✓ Nivelul dezvoltării calităților (competențelor) motrice.
- ✓ Activități motrice efectuate la domiciliu.
- ✓ Nivelul de formare a atitudinilor comportamentale, etc.
- Accentul se va pune pe evaluarea formativă în cadrul fiecărei lecții.
- Evaluarea sumativă semestrială și anuală se va axa pe determinarea nivelului de formare a subcompetențelor și competențelor specifice respective.
- Strategiile de evaluare vor fi corelate cu cele din curriculumul modernizat la rubrica „Activități de învățare și evaluare” pentru fiecare clasă.
- La realizarea evaluării rezultatelor școlare se va ține cont de standardele de competență pentru fiecare treaptă de învățământ.

Evaluarea finală a rezultatelor școlare, ce ține de formarea competențelor (cunoștințe, calități/capacități, atitudini) se va efectua de la clasă la clasă *diferențiat*, luându-se în considerație particularitățile de vîrstă și sex, precum și rezultatele înregistrate la testarea inițială (început de an școlar).

În baza ordinului nr. 146 din 11.04.96 al Ministerului Educației și Tineretului și în scopul realizării prevederilor Concepției educației fizice și sportului în învățământul preuniversitar în luna mai se vor organiza și desfășura probele de evaluare finală pentru elevii claselor absolvente ale ciclului primar, gimnazial și liceal [cl. a IV-a, a IX-a, a XI-a (Școala medie de cultură generală), a XII-a (liceu)].

Probele de evaluare se vor desfășura în formă de concurs, respectînd următoarea succesiune: alergare de viteză, tracțiuni la bara fixă (băieți), flotări (fete), ridicarea trunchiului pe verticală din poziție culcat dorsal, alergare de rezistență.

Probele de evaluare sînt obligatorii pentru toți elevii claselor respective, cu excepția celor scutiți de la efort fizic și celor din grupa medicală specială (cu condiția prezentării certificatului eliberat de Comisia Medicală Consultativă (CMC)).

Elevii care fac parte din grupa medicală pregătitoare susțin doar probele accesibile gradului lor de sănătate (prin hotărîrea consiliului profesoral al școlii).

Probele de evaluare se susțin în prezența comisiei constituite prin ordin, avînd cel puțin trei persoane:

- președintele (directorul școlii sau directorul adjunct);
- un examinator (profesor de educație fizică);
- un lucrător medical.

Evaluările inițiale (septembrie), avînd scop de constatare a gradului de pregătire fizică nu se notează.

Notarea elevilor cu deficiențe în starea de sănătate se va efectua în baza prevederilor programei de educație fizică pentru elevii din grupele medicale speciale (Chișinău, 1995), precum și în temeiul prevederilor stipulate în lucrarea „Organizarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal”. Anul de studii 2009-2010, pag. 324-326.

5. Activități sportive extradidactice

Activități sportive în afara orelor de curs se desfășoară în fiecare unitate de învățământ în baza Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 381 din 13.04.2006.

Numărul de ore destinate organizării și desfășurării activităților sportive în afara orelor de curs este stabilit în funcție de efectivul de elevi din instituția dată, după cum urmează:

1. pînă la 120 de elevi – 4 ore pe săptămîină (o secție sportivă);
2. de la 121 elevi pînă la 280 elevi – 8 ore pe săptămîină (2 secții sportive);
3. de la 281 elevi pînă la 400 elevi – 16 ore pe săptămîină (4 secții sportive);
4. de la 401 elevi pînă la 640 elevi – 24 ore pe săptămîină (6 secții sportive);
5. de la 641 elevi pînă la 880 elevi – 32 ore pe săptămîină (8 secții sportive);
6. de la 881 elevi pînă la 1120 elevi – 40 ore pe săptămîină (10 secții sportive);

7. mai mult de 1121 elevi – 48 ore (12 secții sportive).

Efectivul secției sportive este de cel puțin 15 elevi și se completează conform vârstei, sexului și pregătirii fizice și funcționale a elevilor.

Orele destinate lucrului extradidactic se vor suplimenta la sarcina didactică de bază.

Se interzice categoric repartizarea orelor extradidactice pentru alte scopuri sau micșorarea numărului de ore pentru o secție sportivă pentru care, săptămânal, este stabilit 4 ore.

Orele extradidactice sînt destinate integral pentru lucrul secțiilor sportive, desfășurarea competițiilor sportive organizate de către specialiștii de educație fizică.

6. Proiectarea didactică

Structura proiectării didactice va fi următoarea:

a) Proiectul didactic de lungă durată

Indicatori		Conținuturi didactice	Numărul de lecții									
Competențe specifice	Subcompetențe		1	2	3	4	5		65	66	67	68

Proiectul didactic de lungă durată va reflecta eșalonarea conținuturilor didactice, care țin de domeniile educaționale (cognitiv, psihomotrice, afectiv), respectînd taxonomia obiectivelor educaționale.

b) Proiectul didactic a lecției

1. Tema:

2. Subcompetența

Etapele lecției, durată	Obiectivele operaționale	Conținuturi didactice	Dozarea efortului fizic și intelectual	Metodologia predării-învățării-evaluării	Indicații organizatorico-metodice

Elaborarea proiectelor didactice a lecției și de lungă durată la educația fizică este obligatorie. Conținutul proiectelor didactice solicită profesorului creativitate și profesionalism.

7. Referințe pentru direcțiile de învățămînt, tineret și sport și conducătorii instituțiilor de învățămînt

Direcțiile învățămînt, tineret și sport vor contribui la:

- 1) implementarea eficientă a curriculumului modernizat de educație fizică în clasele I-XII;
- 2) monitorizarea calității implementării curricula și informarea organelor abilitate despre rezultatele obținute;
- 3) analiza rezultatelor obținute de elevi la probele de evaluare în clasele IV; IX; XI (școală medie), XII (liceu);
- 4) organizarea examenului medical aprofundat al tuturor elevilor din instituțiile din subordine;

În comun cu Administrația publică locală:

- 5) finanțarea orelor destinate activității grupelor medicale speciale și a celor extradidactice;

- 6) asigurarea instituțiilor de învățământ subordonate cu utilaj și inventar sportiv conform nomenclatorului disciplinei „Educație fizică”, materiale didactice, manuale școlare și mijloace tehnice de instruire;
- 7) formarea continuă a cadrelor didactice prin sistemul de seminar, cursuri de formare, atestare la grade didactice, schimb de experiență, deplasări în alte țări etc.;
- 8) planificarea în bugetul local a surselor financiare destinate îmbunătățirii bazei materiale sportive, desfășurării activităților sportive cu caracter de masă și asanator etc.

Directorul instituției școlare

- a). Va asigura procesul instructiv – educativ cu utilaj, inventar sportiv și literatură didactică de specialitate conform cerințelor disciplinei „Educație fizică” (vezi nomenclatorul – *Curriculum școlar pentru clasele a V-a – a IX-a*, 2000, pag. 9).
- b). Va organiza examenul medical frontal și emiterea ordinului cu privire la repartizarea elevilor pe grupe medicale.
- c). Va aproba proiectele didactice de lungă durată pînă la 10 septembrie curent;
- d). Va contribui la organizarea și desfășurarea probelor de evaluare în clasele IV, IX, XI (școală medie), XII (liceu).
- e). Va organiza instruirea obligatorie a profesorilor și elevilor privind respectarea tehnicii securității la lecțiile de educație fizică, secțiile și competițiile sportive, precum și în cadrul marșurilor turistice.
- f). Va organiza activitatea secțiilor sportive și va evalua sistematic eficiența acestora.
- h). Va asigura elevii cu manuale școlare, alte materiale didactice necesare pentru realizarea obiectivelor educaționale, implementarea calitativă a curriculumului școlar.
- g). Va organiza perfecționarea continuă a cadrelor didactice în conformitate cu exigențele învățământului modern.

Notă:

Rezultatele testărilor inițiale și finale referitoare la pregătirea fizică generală nu se vor înregistra în registrul clasei, deoarece ele vor fi reflectate în fișa „Pașaportul sănătății elevului”. Directorul va ține la control completarea Pașapoartelor sănătății elevilor de către profesorii de educație fizică din instituție.

La transferarea elevilor dintr-o instituție în alta se va prezenta în mod obligator și „Pașaportul sănătății elevului”.

8. Asigurarea didactică la disciplina „Educația fizică”

1. Educația Fizică. Curriculum școlar pentru clasele a V-a – a IX-a. Chișinău, 2010.
2. Educația Fizică. Curriculum școlar pentru clasele a X-a – a XII-a. Chișinău, Știința, 2010.
3. Guțu V. *Cadru de referință a Curriculumului Național*. Chișinău, ÎEP „Știința”, 2007.
4. Boian I., Bicherschi, Sava P. Concepția educației fizice și sportului în învățământul preuniversitar. Chișinău, 1998, 24 p.
5. Guțu V. Dezvoltarea și implementarea curriculumului în învățământul gimnazial: cadru conceptual. Grupul editorial. Litera, Chișinău, 2000.
6. Boian I. Aspecte praxeologice de formare la elevi a competențelor în cadrul lecțiilor de educație fizică. În lucrarea „Calitatea educației: teorie, principii și realizări” (materialele conferinței internaționale). Chișinău, 2008. Pag.110-114.

7. Boian I. Implementarea și dezvoltarea curriculum-ului de educație fizică în școală. În revista „Teoria și arta educației fizice în școală”, 1 (14) 2009. Pag.7-12.
8. Boian I., Voinițchi V., Hîncu L. Educația fizică în grupele medicale speciale (suport metodologic pentru profesori, inspectori, „Gratema Libris”, 2009. - 56 pag
9. Filipov V., Sava P. Ghid de implementare a curriculumului din învățământul liceal–educația fizică metodică predării. – Chișinău, I.E.P., ed. „Știința”, 2007. 100 pag.
10. Revista științifico-metodică „Teoria și arta educației fizice în școală”.
11. Boian I. Educație fizică. Manual pentru clasa a IX-a, Editura „Știința”, Chișinău, 2006.
12. Bontaș Ioan. Pedagogie. Editura ALL, București, 1998.
13. Budevici A., Șufaru C. Metodica pregătirii handbaliștilor juniori, Chișinău, Valinex S.A., 2004.
14. Ciorbă C. Baschet. Editura PIM, Iași, 2006. 122 p.
15. Dragomir P., Scarlat E., Educația școlară. Ed. Didactica și pedagogică, R.A., București, 2004. 211p.
16. Evaluarea în învățământul preuniversitar. Coord.: Iean Volger. Collegium. Polirom, 2000. 286 p.
17. Fleancu L., Ciorbă C. Pregătirea fizică specială a pivoților în jocul de baschet la 15-16 ani. Ed.Univ.din Pitești, 2004. 147 p.
18. Fleancu L., Ciorbă C. Baschet. Îndrumar metodic. Ed. Cultura, Pitești, 2001. 292 p.
19. Grimalschi T., Tolmaciov P.E., Filipenco E.M. Gimnastica. Lumina, Chișinău, 1983.
20. Grimalschi T. Ghid metodologic pentru profesori. Educația fizică pentru clasele X-XII. Chișinău, Univers pedagogic, 2007. 152 p.
21. Grimalschi T. Didactica modernă a educației fizice. Ghid pentru profesori. Reclama. Chișinău, 2008. 70 p.
22. Iliin G.I., Scripcenco C.I. Atletismul, Chișinău, Cartea Moldovenească, 1978. 86p.
23. Lege cu privire la cultura fizică și sport, nr.330 XIV din 25.03.99. Monitorul Oficial al R.Moldova nr. 83-86/399 din 05.08.1999.
24. Rădulescu M., Cojocaru V. Ghidul antrenorului de fotbal. Copii și juniori. Ed. Axix Mundi, București, 2003. 213p.
25. Sava P. Curriculum la disciplina „Educația fizică”. //Cultura fizică: probleme științifice în domeniul învățământului și sportului. Chișinău, I.N.E.F.S., 1998. Pag. 94-96.
26. Sava P., Filipov V., Vîrlan I. Intergama - modalitate de consolidare și evaluare curentă a cunoștințelor speciale ale elevilor la educația fizică. În revista „Teoria și arta educației fizice în școală”, Nr.2, 2008. Pag. 58-60.
27. Stoica A., Musteața S. Evaluarea rezultatelor școlare. Ghid metodologic. Chișinău. 1997.
28. Кузнецов В., Колодницкий Т. Физкультурно-оздоровительная работа в школе, Мет. пособие, М., Изд-во НИЦЭНЛС, 2003. 184с.
29. Мруц И.Д. Легкая атлетика в школе X-XII классы. Методические рекомендации, Кишинев, 2006. 16 с.
30. Теория и методика физическая культуры. Учебник. Под ред. Ю.Ф.Курамшина. М.: Советский спорт, 2003. 464с.
31. Organizarea și dirijarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal. Anul de studii 2009-2010, Chișinău, 2009, pag. 321-330.

Autori:

Ion Boian – dr. în pedagogie, I.Ș.E.

Panfil Sava – conferențiar universitar, USEFS

Leonid Hîncu – specialist – coordonator,

Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, Chișinău